Број 74 У Новом Саду у среду 3. априла 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се администрацији а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Румуни и наши манастири.

V.

У румунском меморандуму има неколико места, где се тврди, да је карловачка митрополија била заједничка: српско-румунска. Каже се н. пр.: Треба данашња румунска митрополија „да буде раван удеоничар у оним правима и дотацијама која уживаше митрополија карловачка, негда заједничка“.

Даље вели и ово: „Црквено имање (карловачке митрополије) припадаше још од почетка нераздељивој православној цркви, која није везана за народност“ и т. д. Или вели: „Заједнички посед грчко-источне заједничке цркве и народа“.

Кад је реч о стицању и поседу имања, онда су православна црква и карловачка митрополија заједничке. Али кад меморандум говори о томе, да Срби нису зидали манастире и немају права на манастире, онда вели: Српски сабор у Темишвару 1791. године није могао да докаже свој оправдани посед на манастире и тако даље.

Но ако је митрополија карловачка била заједничка, откуд само српски сабор не може нешто да докаже, зашто и тај сабор није био српско румунски, заједнички? И ако је истина, да је „црква нераздвојна, заједничка“ како се онда могла оцепити на српску и румунску митрополију? И како је била пре оцепљена?

Године 1865. доказивао је епископ Кенђелац на сабору, да по канонима не могу постојати две православне цркве на једном и истом земљишту. Зато сабор не треба да дозволи, да се створи румунска православна митрополија на оном истом земљишту, на коме већ постоји српска православна митрополија. Но Румуни су најмање хтели онда да пристану на ово гледиште... Онда су заступали начело, да могу да буду две православне цркве у једном истом пределу, као што их је и било у прошла времена.

Ово је тек да докажемо „конзеквенцију“ румунског меморандума. А у ствари је историја српске цркве у овим крајевима јасна, а тако исто и историја румунске цркве.

Ми смо већ показали, да је и пре сеобе Срба под Чарнојевићем постојала у овим крајевима српска црква. А да та црква не беше заједничка, сведочи најбоље то, што је румунска православна црква прешла на унију, заједно са својим иметком и тако се утрла 1698. године.

Од оне године, поједини православни Румуни немају где, но се прибили уз српску цркву.

Да је та црква била српска и само српска, сведоче привилегије. Већ прва привилегија дарована је српском народу, а неке доцније привилегије говоре о „српском или илирском народу“. Декларатарија од 1779. године, говори о српском народу. Сабор од 1735. удешава је о успостављању српске коњичке регименте. Сабор темишварски године 1790. расправља о стању српског народа, а о Румунима нема ни спомена. Благовештенски сабор (1861.) говори о успостављању српске војводине.

Но најзанимљивији је у овом погледу државни закон: IX. законски чланак од 1868. године.

§. 2. тога закона основ је данашњој румунској митрополији. Он је управо узакоњава

А како вели §. 1. тога закона? Он вели од речи до речи овако: „Српски народни сабор, који је 1864. године сазван и 1865. године у Карловцима настављен, накнадно се узакоњава, у колико је уређен одступајући од 8. §. XX. зак. чланка од 1847./1848. године“.

Дакле закон каже „српски народни сабор од 1864. године узакоњава се“. А зашто не каже: Српско-румунски народни сабор? Та у том сабору од 1864. године било је 15 Румуна. Не говори зато, што су Румуни били само уљези у српску митрополију. Не говори зато, што је карловачка митрополија била чисто српска и све њено имање — српско.

Јер су се православни Румуни доселењем одвише били намножили у српској митрополији. Срби су пристали да Румуни изађу из српске митрополије, па пристали путем уговора да Румуни добију и један део иметка. У самој ствари, Румуни нису имали права на то.

Јер, и ако су Румуни 150 година што шта и прилагали у српској митрополији они тим нису стекли права ни на какав иметак. У руским православним манастирима у Св. Гори, пале своје свећице и прилажу своје прилоге и Срби и Грци и сви народи, али су ти манастири руски и остаће руски.

Ил узмимо н. пр. универзитет у Будимпешти. Он је католички. Данас има већа половина некатолика на том универзитету. И ти плаћају и прилажу, и ту су, али зато тај универзитет остаје католички и нико други не добија тиме право сувласништва.

Чиме могу да докажу Румуни право свог сувласништва на имање српске цркве, српских манастира? Зар тиме, што су били трпљени у тој цркви? То не могу! Јер само тај чин не пружа им то право по законима. А они немају никаква акта, немају никаква доказа, да су то постали.

Јесу ли се српска и румунска митрополија игда спојиле? Нису! Јесу ли заједничке постале и развијале се? Још мање! Па где је тај основ, тај закон, тај акт, по којем могу Румуни и помислити да буду супоседници у имању српске карловачке митрополије?!

Нови Сад, 2. априла.

Шовенство угарског министра просвете. У прошли четвртак почета је у угарском сабору расправа о прорачуну министра просвете. Расправу је почео сам министар, који је, као обично приликом расправљања овог дела државног прорачуна — држао подужи говор. У том говору је министар говорио поглавито о реформисању средњих школа, а по нешто и о основним школама и најзад о ревизији закона о мировини учитељској. И министар је говорио поносито и одушевљено. Хвалио је и узносио себе као ватреног патријоту, као страсног борца за мађаризацију. Никад — вели — нисам тајио, нити ћу тајити, да ми је у првом реду задаћа моја, да подижем културу мађарског племена, које овој држави даје мађарски карактер. Јер сам уверен, да је у овој земљи, где је наша домовина, процветање развитка уопште само тако могуће, ако мађарски политички народ буде проткан мађарском културом, опасан су-

---

ПОДЛИСТАК.

ИЗ АЛАВАНТИЋЕВОГ ДНЕВНИКА.

По Гогољу.

(Свршетак.)

1. марта.

Мој шеф побеснио. Кад сам дошао у канцеларију, а он ми овако стане говорити: »Кажи ми молим те, шта радиш ти?

— Како шта? Ја не радим ништа, одговорим.

— Та промисли се лепо, ето ти је прошло тридесет година, требало би да се једаред опаметиш. Шта мислиш ти? Мислиш ти не знам ја твоје лудорије? Ступаш с неким високим личностима у кореспонденцију! Но, погледај се само, помисли само, шта си ти! Ти си чеп један и ништа више! Једна нула! Погледај само у огледало на своје лице! — Како би на тако што и помислио.

Знам ја, знам, зашто се тако искренуо на мене. Завиди; видео је можда где на спрам мене указују више знакова благорасположености. Марим ја за њега. Велика ми посла — адвокат! Лице му изгледа као апотекарско стакоце, а на глави увртио шаку косе, па је исправио горе, и маже неком машћу, обесио златан ланчић, па већ мисли ко је, он је! А зар сам ја неко подметче, или кројачки син, или капларско копиле? Ја сам племић! Рођак краља једнога! Па као шта, могу и ја аванзовати. Мени је сада 32 године, а то су године, кад се данас управо и почиње служба. Чекај, брајко! Бићемо и ми пуковник, а ако Бог да, можда ћемо бити и што боље... н. пр. ђенерал! Добићемо и ми репутацију, па још бољу него што је твоја. На моја писма ће се одазвати цела Европа, а на твој сазив за збор »акционарског друштва за прање прљавог веша« — није се ни кер осврнуо. Виш ти њега; увртио себи у главу да нема ваљана човека, него је само он. Дај и мени генералску униформу по најновијем крају, па да и ја при пашем ђорду, па да видимо — не би ми био ни слуга. Нема се трошка — то је сва беда!

5. марта.

Цело јутро читао сам новине »Топола«. У Србији бивају чудне ствари. Нисам их могао добро ни разумети. Пишу да је престо упражњен и да су кортеши у шкрипцу због избора наследника, а отуда да бивају немири... Сва Европа је у грозници... У Кајиру лежи од тога страха сво грађанство у инфлуенцији... а Кина је сва обграђена новим кинеским зидом!... То ми изгледа врло чудновато. Како би могао бити престо упражњен? Говоре да ће некаква дона доћи на престо. Не може дона доћи на престо! Не може никако. На престолу треба да буде краљ. Земља не може бити без краља. Краљ је ту само што је негди на незнаној страни. Може бити, да је баш тамо... али с каквих год узрока, породичних или с опасности од суседних земаља »Кине и Јапана« мора да се крије. Морам рећи, ови догађаји су ме утукли и потресли, да цели дан баш ништа нисам могао радити. Жужа ми рече да сам за ручком био јако расејан. И заиста, кад сам онако расејан бацио два тањира на земљу, одмах су се разбили. Хтео сам ићи у канцеларију, али разни узроци и размишљања задржаше ме. Како би то могло бити да дона постане краљицом? Прво Кинеска неће допустити, уз то и политички послови целе Каплан-дије... па цар Менелик!...

Године 2000 априлија дан 43.

Данас је дан велике свечаности! У Србији има краљ. Нашао се. Тај краљ је Петар! »Петар 99!« А ја сам »диктатор« и »ђенерал« и главни и први доглавник његов! И управо тек данас сам за то дознао. Морам рећи, да ми се у једаред глава разведри. Не могу да поњам, како сам могао мислити и уображавати себи, да сам »адвокатска мастионица« — писар... ћата! Како ми је така луда мисао могла доћи у главу! Добро те ником онда не паде на ум, да ме тури у лудни-

премацијом мађарске културе. И прожман оваквим шовинистичким осећањем, министар Влашић говорећи даље о остваривању својих шовинистичких смерова, довикује: Ја респектујем право вероисповести, општина и појединаца у погледу подизања и издржавања школа, али 80. одсек закона тако схваћано, да је министар просвете не само у праву, него му је и дужност, да подиже државне школе, где год то захтева државни интерес. Јер он хоће — вели — у свом делокругу да служи мађаризацији и својој домовини, па и у корист држављана немађарске народности, јер за Бога милога, ова земља може процветати само онда, може срећна бити само тако, ако у њој буде господарило мађарско племе. И најзад се министар узда, да ће на тај начин доћи његов народ до извесне победе, само ако га на том путу буду пратиле и помагале све мађарске странке без разлике по вери и начелу.

Мислимо, да овој и овакој шовинистичкој изјави угарског министра просвете не треба коментара. Она сама по себи каже шта и како се мисли с немађарским народностима у овој земљи и на даље поступати. И то још поступати помоћу наших рођених пара, које смо крваво стекли и у државну благајницу уплатили, да се отуд подмирују све потребе свију народа у овој земљи, а не само једног јединог.

Хјо, ал' шта ћемо! Правда је данас у овој земљи нико и ништа, а мађаризација све и сва. А да је тако, сведочи најбоље и то, што се у њен јарам, ето, упрегао с великим маром и жаром најпрви просветно-управни старешина ове земље — министар Влашић. Уз то му је у рукама и власт и државна благајница и много што-шта може и да му буде.

Али кад ми, немађарске народности, то и видимо и знамо и осећамо, зар онда да приклонимо главу и малаксало да уздишемо?!

Никад! Него баш та и таква појава ваља да нас што јаче побуди и покрене.

Спас је наш: Прибирање наше привредне снаге, а за тим и у што ватренијем заузимању за своје просветне установе уопште.

Дао би Бог да наш угарски министар просвете служи за пример, како ваља радити и како се ваља заузимати за оно — што је наше.

* * *

После шовинистичког говора министра Влашића у угарском сабору, није ни чудо, што су поједини посланици почели да се натичу с њим. Тако је посланик Ђула Вернер говорио дуг говор и хтео да докаже, како народносне школе треба подржавити. Износио је неке неправилности са појединих саских школа. Но кад би неко почео да купи са државних школа све неправилности, могао би их и тамо наћи, те још како. Има тога свуда. Ал зато не треба одмах — укидати. Још је навађао Вернер из појединих школских књига саских, које се употребљују на појединим школама, и таких места, које би требало избрисати. Па тражи ревизију тих књига и у опште ревизију свију школских књига. С тим би се могли сложити. Али да се изоставе и из школских књига свију школа и онаква места, која вређају народности и доносе нетачности у том правцу. А тога има — јао и помагај.

Политички преглед.

Кербер и Сел. И ово друго саветовање између аустријског и угарског министра-председника није донело потпуна успеха. Пуних дванаест сахата, саветовали су се Сел и Кербер, и постигли су само то, да ће се сад и опет моћи састати стручни министри, да продуже своја прекинута преговарања и постигну коначан споразум. Вели се, да између Села и Кербера није било само речи о царинској тарифи, већ и о свима другим економским питањима, па и о томе, да ће и аустријски сабор изгласати питање о поравнању. Што ће се састати стручни министри, то је доказ, да се Сел и Кербер нису могли у свима питањима сложити и да то треба да се постигне при скорашњим преговорима односних стручних министара. Време и место, где и кад ће се они састати није одређено.

Крвави покољи у Мађедонији. Из Цариграда јављају да су турске војске до сада делом подпуно уништиле, а делом разбиле седам већих разбојничких чета бугарско-мађедонског револуционарног одбора. Уједно јављају из Цариграда, како из појединих турских крајева стижу вести, да тамошње мухамеданско становништво држи, да је букнуо „свети рат“. те се врло многи добровољци јављају својевољно за војнике и траже оружје. Неколико оваких добровољачких чета већ су изаслате да гоне разбојничке чете бугарског револуционарног мађедонског одбора.

Путовање Лубеово у Петроград. Петроградско представништво одобрило је осамдесет хиљада рубаља за свечен дочек француског председника републике Лубеа. Целим путем биће подигнути славолуци а на јавним зградама по сред јужног цвећа велико попрсје Лубеово. Цар руски ће поклонити сваком појединoм убојном броду француском, који буде допратио Лубеа сребрно посуђе за јело за све официре на њему, а варош Петроград обдариће лепим поклоном сваког поморског француског официра, који са Лубеом буде дошао у Петроград. Председнуку Лубеу поклониће вештачки израђен ванредно скупоцен албум, у коме ће бити дванаест дивно израђених слика града Петрограда.

Крвави изгреди у Белгији. О крвавим изгредима и сударима у Белгији стижу све жалоснији гласови. У више вароши становништво је са кровова и са прозора бацало камење, црепове и стаклад на полицију и жандаре. У више места дошло је до крвавих уличних судара те је много и од народа и од жандара рањених. У више места народ је подизао барикаде, које су жандари, полиција и војска морали јуришем да освајају. Но са највећим страхом изчекују белгијске власти шта ће настати после заказаног великог општег раденичког штрајка. И боје се, да крвави револуцијонарни пламен не захвати целу земљу. Тај велики општи раденички штрајк настаје данас у уторак и за дан два ће тридесет хиљада рудокопских раденика да испуне своју претњу те оружани пођу против Брисла тражећи опште право гласања и у противном случају дижући револуцију.

Рат између Енглеске и Транзвала. Енглеска влада још увек не износи никакве извештаје о догађајима у јужној Африци. Зна се само толико да су бурске вође из Кронштата отишли у Преторију. И то бурске оранжке поглавице на једном засебном возу, а транзвалске на другом. И исто тако станују у Преторији у две засебне куће. У Лондону се врло радују томе, јер виде у томе нов доказ да преговори о миру теку успешно и да ће рату учинити скорим крај. Веле, да су бурске поглавице отишли зато у Преторију, да би могли лично преговарати са Кичинером. У Лондону међу тим непрестано се држе министарске седнице. А колонијални министар Чемберлен био је у подужој аудијенцији код енглеског краља. Вели се да са бојишта стижу врло важне вести о преговорима о миру Једно је сигурно, да би у Енглеској сви да виде једном крај томе по њи толико срамном и несретном рату.

Вести из места и са стране.

На адресу оних, којих се тиче. Већ небројено пута наилазимо у нашој вароши баш у најлепше дане и ове и прошлих година на брезове метле, којима се између 5 и 6 сахата по подне немилице праши баш по главним улицама. Густи облаци прашине мотају се кроз улице, а свет се крсти од чуда и мора или да се враћа натраг или да гута смрдљиву прашину пролазећи тим улицама. Ако се већ мора чистити између 5 и 6 сах. после подне, кад свет у пролећње лепе дане, као што јуче беше, највише иде улицама, зашто се онда бар пре чишћења не полију те улице? Надамо се, да ће позвани у интересу општем хтети вољно да интервенишу у овој ствари, те да се сад не диже више оно чудо од прашине.

Купујте само „српске школске жигице“! Фабрика жигица Адама Рајснера у Осеку, почела је ове године, да прави и продаје српске школске жигице, те од проданих тих жигица уступа 5% српској православним школама епархије будимске. Ових жигица, наши трговци и иначе наш српски свет врло мало до сад купује. Упућујемо и опет Србе трговце, да набављају и растурују ове жигице, а српски их народ за своју кућну потребу купује. Рајснерове су жигице већ давно познате као добре. Па и ове жигице српске школске имају сва добра својства, јер се праве од истог материјала као и остале његове жигице. Има их две врсте: с црвеним главицама и шведских. А да ће Рајснер од добити 5% давати на горе споменуту цељ јамчи то што је он ових дана отишао у Б. Пешту, и с епархијском управом будимском склопио у том погледу уговор код јавног бележника. Сваки Србин зна, каква опасност прети нашим вероисповедним школама у

цу. Сад је преда мном све јасно. Сад све видим, као на длану. А пре не знам, пре ми је све било као у магли. А то је, рекао бих, све отуда, што људи мисле, да је мозак у глави; а то не стоји него га доноси ветар из Италије и женевских Алпа... Нисам ишао у канцеларију. Ако ће је и враг однети! Јок драги моји нећете ме више варати! Сад смо и ми »нешто«; нећу ја више преписивати ваше гадне артије. Бестрага вами глава! Идем Дорану, да се споразумем односно »прокламације«. Данас ћу је штампати, на рачун кинеског краља.

Дана 86. мартогра између дана и ноћи.

Данас дошао слуга, па рече да идем у канцеларију, да је већ недеља дана како не идем у званије. Луда једна и не сања ко сам! Одем шале ради у званије. Рекоше ми да иде шеф! Какав шеф? Чеп је он! Обичан чеп којим се запушавају боце! Најсмешније је било, кад ми донесоше неку артију да се подпишем, мислили су подписаћу се Радомир. Није него још нешто! А ја се подпишем Алавантић, диктатор! Сви се избечише!

Никаквог датума, дан је без датума.

Ишао сам инкогнито по митровачкој обали. Нисам се хтео показати никоме да сам ја ђенерал и диктатор. Задржавало ме је од тога што још немам генералско одело. Да ми је какав огртач добити. Данас сам добио од краља Петра 99-ог новац да наручим одело генералско за једну високу особу. Е није него шипак вами! Шипак да како! Нема рано! А мени? Кад ће моја униформа бити готова? Ја ћу ваљда само мундир, а доле да севам го... Роткве вами, ми ћемо Франклу генералску униформу исплатити, али ћемо одмах на се натурити... па кидац преко...

Не сећам се на датум. Није ни месеца било. Било је враг га зна шта.

Одело је са свим готово и сашивено. Исплатио сам га и однео у стан. Жужа је дрекнула кад ме је видела у њему. Све је у реду... Доран ми је прочитао Кватерникову буну... и ја ћу тако. Готове су и прокламације. Све до данас нема депутације из Србије. Без депутације није пристојно. Неће ми достојанство никакво бити Очекујем их сваки час.

Дана, зна ће га његов ђаво.

Депутација стигла. Лорд Ђура Штрк и три друга пратиоца великодостојника. Овог часа ћемо да се спустимо на expres extra лађу »корито« и у Србију да је заузмем. Идем... Одело ћу у лађи обући... Завршујем дневник. Наставићу га преко, ако ми ђаво да!

ЕПИЛОГ.

Телеграм из Шапца. Јутрос је прешла једна луда из Митровице у генералској униформи и представио се као диктатор. Побунио патролције и бозације и узео их за своју војску јуришао на префектуру — и ту га жандарски капетан Николић убио, као шеву. — Његова пратња се удавила у — горку воду!

Homme Masque.

будимској епархији. И с ових 5% од проданих жигица може се њихов опстанак некако осигурати. Ко је прави родољуб, излишно ће бити нарочито препоручивати, да ове жигице купује.

Зар и то сме бити! „Родољуб“ пише: Вршачки епархијски административни одбор решио је, да суспендује једну скупштину и поверио је извађање тог решења г. Аћиму Васићу у Белој Цркви. Имајући то решење у рукама, г. Васић је дозвао председника оне општине и обећао му своју потцуну благонаклоност, ако отиде једном господину и понуди му кандидатуру за посланика на сабору. Износимо ово на јавност и питамо: сме ли то да буде? Ми се надамо да ће председништво епархијске власти спречити овај начин кортешовања.

Словенска изложба. „С. Петроградске Вједомости“ јављају, како се у Петрограду појавила мисао у извесних кругова, да се будуће зиме приреди у Петрограду словенска изложба уметничких и индустријских производа. Та би — веле — изложба имала да послужи узајамном зближењу Словена како у моралном, тако и у материјалном погледу. Неки су за то, да се изложба приреди у Петрограду, а други, да се не приреди у Петрограду него или у Москви, или у Кијеву, Одеси или Варшави. — А на то надовезује „Словенски Век“ ово, што долази. Мисао о приређивању словенске изложбе у Русији, тој духовној мајци словенској, давно је сазрела. А познато је, да је била приређена за Словене етнографска словенска изложба у Москви 1867. г. Многи Словени су мислили, да ће предстојећа „међународна изложба историјских и сувремених костима“ у Петрограду, дати им прилике, да се покажу. Али, на жалост, на тој изложби не дадоше словенским народностима из Аустро-Угарске посебна места и та ће изложба пре да изгледа као вашар, но да носи на себи историјски и етнографски карактер. А словенска изложба, удешена са сврхом практичног упознавања Словена, била би огромна полуга у развићу свих словенских племена. А Варшава би била за то врло згодна. Јер то би било практично не само са материјалног гледишта, пошто је Варшава за све Словене ближа од Петрограда или Москве, него и с другог гледишта. У данашње време су сви Словени упрли свој поглед на Пољаке. Сви Словени им саосећају, и према томе је појмљиво, да би се та осећања само појачала, кад би изложба била у Варшави. А варшавски Пољаци, који још увек важе као особењаци у словенском свету, зближили би се са Словенима, познали би им мисли и ствар словенског културног уједињења морала би поћи брзо унапред, А како се уз то Пољаци својски труде данас, да се отресу немачке индустрије — варшавска изложба би им била од велике помоћи.

† Гњајо — Игњат Димић. У недељу је у Земуну сарањен уз велико саучешће српског грађанства Гњајо-Игњат И. Димић, српски новинар и публициста. Из Београда дођоше на сарану неколико Димићевих земљака Личана и неколико другова по раду и пријатеља његових, а била су заступљена уредништва: „Дневника“, „Малог Журнала“ из Београда, „Застава“ из Новог Сада и „Босанске Виле из Сарајева. Опело је извршио стари прота земунски г. Вукадиновић са два свештеника и ђаконом. На спроводу и цркви појао је мешовити збор Срп. Занатлијског Друштва Земунског, а пред црквом се опростио с покојником др. Миливоје Бабић адвокат, износећи у дирљивом говору живот, рад и заслуге незаборављеног Гњаје. У $5^1/_2$ сати по подне пок. Гњајо сарањен је у гроб на земунском православном гробљу на вечни отпочинак. Иза Димића остало је рукописа, у коме ће најзначајнији бити онај о бојадисању у Срба, на чему је радио дуже времена.

Великошколска демонстрација у Београду. У понедељак по подне великошколци су демонмонстрирали против свога ректора др. Батута, кога су напали разним погрдним именима, заједно с члановима Академског Суда, чији су рад називали продужењем Владановштине. Звиждању није било краја. Повод је казна Академског Суда, којом је Петар Марковић изгнан на свагда, десетина изгубише по два семестра, до близу 200 један семестар, а десетина кажњено 30 дана затвора.

Заборављени гробови. Читамо у београдском „Малом Журналу“: „У земунском српском гробљу мирно почивају кости једне дичне Српкиње, која је Српству дала генија, па коме нам могу и највећи народи позавидети. Та дична Српкиња, то је мати нашег славуја, Бранка Радичевића. Јуче смо посетили њен гроб, који је са свим са земљом сравњен Споменик је до половине одкрњен а на њему се могу прочитати ове речи: *„Овде леже кости чиновнице Руже Радичевића, рођене Михајловића, која се родила 1802. године, а умре 14. марта 1833. године. Поживе са тим 31 годину“*. Ово је веран препис, који се на споменику налази. Пошто је Бранко задужио Српство, то би било срамота и од Бога грехота, да се она, која га је на свет донела, његова мајка, овако не поштује, јер да тога није, њен гроб, за љубав Бранкову требало је оградити и споменик обновити. Износећи ово, апелујемо на земунске Србе, да они саставе одбор и скупе између себе прилоге, те да гроб ове честите Српкиње ограде, и нов споменик подигну. Они треба да се диче, што у њиховом гробљу почива мати Бранкова. Па с тога им је дужност да то учине. Не учине ли они то, ми апелујемо на свест српске омладине, нарочито интелигенције, да она узме иницијативу за то, да се гроб Бранкове мајке огради и нов надгробни споменик подигне. Држимо, да ће се свесна српска омладина одазвати овом позиву и одужити се сени матере Бранкове. Ми рекосмо своје, а на надлежнима је, да они рекну пресудну реч“. — Како нам је познато у овој ствари почело се нешто радити, па је та ствар заспала. Не шкоди, што смо на овај начин — „добили опомену“.

Управни Одбор Матице Српске имао је у суботу 23. марта (5. априла) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од предмета наводимо: Министарство је с неким малим изменама одобрило прорачун Матичин за годину 1902., тако исто лични доплатак II. секретару Сави Петровићу, и, с неким малим изменама уредбу на квинквенале чиновника Матичиних. — Министарство јавља, да су услед разјашњења престале примедбе на рачуне фондова Павла Јовановића, Петра Костића и Геце Дунђерског за годину 1900. а шаље примедбе на рачуне о заједничким управним трошковима и фонду Симе Ђорђевића за годину 1900.; на те се примедбе из ове седнице шаљу разјашњења. — Министарство тражи (нема сумње: услед племените денунцијације), да се што пре зготови основно писмо за задужбину Марије Трандафилке, или да се искажу узроци, зашто се то не чини. Одговорено је, да сума од 300.000 фор., коју је велика добротворка на ту сврху одредила, још није достигнута, а и неће тако брзо, јер у активно стање тога фонда не може се, поред суме која му и тако не достаје, урачунати и онај капитал, који за живота ужива г. Лука Јоцић., а и то чини преко 35.000 фор., у осталом, овдашњи је магистрат већ умољен, да за тај фонд по умерену цену уступи овдашње земљиште „Хан“. — Са захвалношћу узима се на знање, да је др. Никола Крстић, у својој опоруци оставио Матици 500 динара. — На питање др. Мише А. Поповића, у Руми, да ли може члан Матичин бити и не-Србин, одговара се, да према статутима не може никако; али може бити приложник, који, осим што добија наша издања, нема никаква друга права. — Узима се на знање, да је каса скронтрована, и да је све нађено у свом реду. — На жалбу библиотекара друштвеног, др. Јована Радонића, да му многа господа од јутра до увече сметају у раду, јер долазе кад им се хоће, и то тек само ради своје забаве, да се као у читаоници или кафани мало (подуже) поразговарају, решено је, да „приступа у просторије Матичине библиотеке имају само они чланови, који желе позајмити књигу на читање (уз кауцију). Књиге се издају сваки дан од 11—12 часова пре подне, пошто се дан пре тога назначи на посебном листићу књига, која се жели. Недељом и празником књиге се никако не издају. Иначе се с изузетком чланова редакционог пододбора и књижевника са стране, ником не дозвољава долазити у просторије Матичине библиотеке, пошто оне нису место за разговарање“. — Издају се повеће суме у зајам на пупиларну сигурност. — Решава се, да ће Матица од сад давати зајмове и на општинску процену у износу половине вредности.

Против латинског језика. У Немачкој хоће баш сасвим да дотуку важност учења латинског језика. Тако званични лист пруске владе доноси заједничку наредбу пруског министра просвете и министра правде, по којој се на правном факултету не ће од сад захтевати знање латинског језика. Према наредби тој, примаће се од сад на правни факултет и они, који су матурирали у реалкама, или који су у гимзијама при полагању матуре пали из латинског језика. Наредба ступа у живот већ семестра, што је на реду а у њој се обећава, да ће они, који не знају латински, потребно знање за разумевање римског права, добити на самом свеучилишту.

Велика провала облака у Берлину. Из Берлина јављају да је тамо јуче из јутра око 8 сата била велика бура, после које је дошла ужасна провала облака. Гром је ударио на више места и починио грдне штете. Улице су преплављене да је промет са свим обустављен. И железнички саобраћај је прекинут. На једној берлинској железничкој станици вода је била тако велика, да се у станицу није могло ући. Вода је продрла у чедаонице и починила грдне штете. Из Берлина јављају да је штета које од буре које од поплаве огромна. Таку непогоду не памте од скора.

Руски војни издајник Грим, као што је познато, осуђен је на смрт, што је страним државама за скупе новце издао планове руских тврђавица и друго. Русију ће то сад стати грдних новаца да све то измене. Међу тим руски цар је издајицу Грима помиловао од смртне казни, те на доживотан затвор. Докле год траје истрага против његових саучесника биће Грим затворен у засебној ћелији петро-павловске тврђаве а за тим ће бити однесен у Шлиселбург.

Јефтино искуство.

Чика Гавра је редак човек. Редак већ и зато, што је либерал, а либерали су постали код нас већ здраво ретки. Но он је чак и међу реткима — редак. Јер он спада у оне либерале, који још увек верују, да либерали хоће — либерално

И сад да вам кажем и ово: Има скоро два месеца, како непрестано хуче: — За бога, не ваља шта раде, никако не ваља! Та зар не виде, камо то иде? Ух! Ух!

Криво му је, што се управа његове странке поверава свакојаким људима. Од кад започе изборна борба, све пискарају и зивкају у Нови Сад на договор људе, који су отворени на задњаци. И пита сам себе: — Та зар та наша управа, тако мало познаје људе?! Ух, ух! Како ће се то свршити.

А кад је либерална управа позвала у Н. Сад и поп Миту, онда чика Гавра већ није могао дуже издржати. Та то је сувише! И мала деца знају, да поп Мита волије и патријархова кочијаша, но боже ми опрости, дра Вучетића. И остави чика Гавра сав свој посао, те хајд у Нови Сад.

— За Бога, каже он, шта радите?! Та ово је, да оде човек у Алмажане.

— Зашто?!

— Како зашто?! Звали сте на конференцију овог, писали сте и препоручивали сте се оном, а то све нису наши људи. Сад сте чујем поп Мити понудили кандидатуру.

— А што да не?!

— Та поп Мита ће потрчати патријарху Георгију под скут, као овца на зелену траву. А неће ни поп Стева друкчије. Па ни трећи, ни четврти, коме сте се обраћали. Ух, ух!

— Хм?

— Та нема ту хм, него је тако.

— Па?

— И ти још питаш?! Зар не чујеш, да ће сви ти ваши, које данас зивкате, отићи Георгију под скут?!

— А зар ми баш толико хоћемо да му они не оду?!

— А-а!

И после тог дугачког: а! говорио је чика Гавра врло мало. А кад се растајаше каже му његов пријатељ: — Што си тако рђаве воље?! Да те није жао што си потрошио на путу десетицу?!

— Каква десетица?! Да сам потрошио и сто пута толико, не би ме било жао. Јер би и тада ово моје данашње велико искуство, било врло, врло — јефтино . . .

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 2. априла.

Будимпешта. Званичне новине доносе санкцију закона о конверзији дугова.

Брисл. 125 хиљада рудара, 50 хиљада радника металских производа, 20 хиљада радника у стакларским фабрикама, ван тога тикачи и прелци у целој Белгији обуставили рад.

Инсбрук. На народном збору, што га је приредила хришћанско-социјална странка, дошло је до туче између приређивача и социјалиста.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. априлом 1902. ступа „Застава“ у другу **овогодишњу четврт, а излазиће** као и до сада **6 пута недељно**, а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ народне бројеве од петка. Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником **неће** давати на вересију.

У Новом Саду, 13 марта 1902.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“

Трговина.

НОВИ САД, 2. априла 1902 год. Пшеница прва квалитет фор. 9·— н. Пшеница средња фор. 8·80—90 н. Пшеница лакша роба фор. 8·50—70 н Наполица ф. 8·— н. Јечам фор. 5·80—90 новч. Зоб фор. 6·70—80 нов. — Кукуруз у зрну фор. 4·60—70 н.

Маст 52 фор. Сланина сува 52 фор. дебела пушена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	34—35 нов.	живе мере
„ средњи . .	32—33 нов.	
„ лаки . . .	30—31 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—28 нов. по клгр.	
Јагњци	5—12 по пару фор.	
Овци .	—— по пару фор.	

Стање воде под Новим Садом.

31. марта било је	4·15 мет.
1. априла било је	4·21 мет.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Приликом одржане народне забаве у Руми, 17. фебруара (2. марта) 1902., у корист оснивања „Српске земљорадничке задруге“, приложише добровољнога прилога ова г. г.: по 8 круна: Др. Жарко Миладиновић; — по 7 круна: Никола Ђуришић; — по 4 круне: Јован Татић, др. Антоније Богдановић, Ана удова Николајевић, Стева Димитријевић, Светислав Надбантић, Миливој Ђуришић; — по 3 круне: Хајнрих Петровић, Емил Кокић; — по 2 круне: Јован Остојић, Тане Бировљев, Сава Глигоријевић, Вића Грујић, Јован Пазарски, Милан Милановић, Софија и Вукосава Медаковић, Ката Јанковић, Миливој Циковац, Сестре Рајнпрехт, Васа Божић, Ђока Жигић, Давид Гаишин, Душан Поповић, Пера Ђуришић, Мита Ђорђевић, Тоша Шећерковић, Ђорђе Марковић, Вељко Вилић, Паја Андријевић, Стева Николић, Миша Ђорђевић господар, Шандор П. Ђуричић, Милош Петровић, Сава Ј. Крстић, Милан Теодоровић, Аркадије Стефановић, Лато пл. Јанчо, Сава Филиповић, Игнац Ајзнер, др. Душан Ј. Дима, Данило Трбојевић, Јован К. Дожудић, Стева Критовац, Новак Вуић, Бранко Белић, Тоша Огризовић, Миленко Николајевић, Радивој Николајевић, Арон Јовановић (Вршац), Боривој Путник, Јован Јовић свештеник, Миле Јовић свештеник, Паја Србијац, Ђока Мићаи, Живоин Угљешић, Светислав Мишковић, Станислав Кампл, Александер Циковац; — по 1 круну: Живко Л. Јовановић паун, Никола Живковић, Јован Ђорђевић, Воислав Николајевић, Милан Вуин, Игњат Кампл, Пера Вуин, Риста Тунић, Персида Л. Јовановић, Милан Орловић, Гавра Радујковић, Д. Зорић, Жика Костић (Крушедол), Савета Коњевић, Мита Јовановић, Стојан Шарић, Глиша Зечевић, Коста Николић, Ненад Крстић, Сава Сивчевић, Тоша М. Јаковљевић, Тоша Добановачки, Бранко Петровић, Мориц Полачек, Светолик Ђуришић, Васа Бикар, Мара удова Вуин, Пера Думовић, Пера Дамјановић, Аца Павлићев Здравко Стојаковић, Игњат Петровић, Младен Стојковић, Партеније Петровић, Франц Шнур, Н. Гутман, Михајло М. Бреберини, Бранко Богдановић, Мита Дојчиновић, Гавра Путник, Милош Николајевић, Александер Стојковић, Ђока Јаковљевић, Стојан Косанић, Стаја Крстић, Стева Радосављевић, Жарко Јаковљевић, Анка удова Шигулинска, Ката удова Богдановић, Тома Пантелић, М. Б. Розенфелд, Теодор Цибрић, Бранко Јанковић, Фери Краус, Сима Марић, Илија Ловренски, Емил Каракашевић, Јован Стајачић, Миливој Радић, Владимир Кошутић, Карл Розенцвајг, Никола Мирковић, Илија Зорић, Мита Бошњаков, Стева Најдл, Миливој Лежић, Сава Петровић, Бранко Вучковић, Влада Филиповић, Милан Савић, Франц Пајшл; — по 60 потура: Сава Суботић, Јоца Максимовић, Михајло Колалица, Славко Стефановић; — по 50 потура: Стева Карацин; — по 40 потура: Никола Радић, Паја Бркић, Спаса Дакић, Недељко Радић, Ђорђе Јовичић, Славко Бошњаковић, Антон Хесман; — по 20 пот.: Никола Јовичић. — Укупно 226 круна и 10 потура, одбивши трошкове у износу од: 140 круна и 10 потура, преостаје чист приход од 86 круна.

Свим дародавцима изјављујемо овим путем најтоплију благодарност.

ПРИРЕЂИВАЧИ ОДБОР.

ОГЛАСИ.

ПОСТОЈИ ОД 1865. ГОД.

ЈОВАН ШОМАН

КАМЕНОРЕЗАЦ

У НОВОМ САДУ

на крају дунавске улице бр. 8. преко од шеталишта.

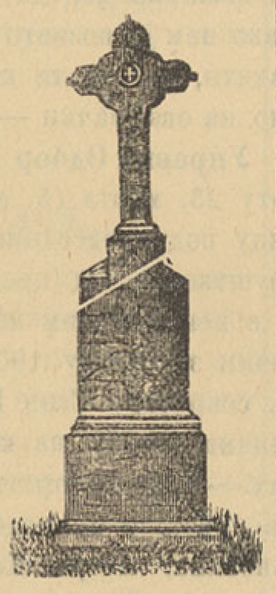

ЈЕДИНО ЗАСТУПСТВО

Беочинских фабрика цемента „UNION“

у Беочину.

Препоручујем своје велико стовариште **Роман и Портланд-Цемента** (каје) као и **цемент и мозајк-илоча** по најефтинијим ценама.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ НАДГРОБНИХ СПОМЕНИКА.

Израђујем споменике од црвеног и сивог мрамора, сијежита, порфира, гранита, ламбрадора, као и од пешчаног камена у својој сопственој кући, те по томе их могу врло јефтино продавати.

Натписе у свима језицима

најтачније и најсолидније израђујем.

За праву позлату дајем гаранцију.

Сву каменорезачку радњу за цркве и друга зидања најтачније извршујем и по жежи достављам на њихово место опредељена. 202 1—100

Ad. E. 295. I. 23. ex 1902.

Стечај.

На упражњену парохију V. плаћевног разреда у Ченти расписује се стечај. Рок пријаве прописаним путем до Ђурђев-дана 1902. 197 3—3

Епархијска конзисторија вршачка.

ВРЛО ВАЖНО ЗА ЕКОНОМЕ

130 јанаца ораће земље на продају.

Земља се налази у непосредној близини Обреновца, на којој постоје 2 куће за становање са пет оделења, шталом за марву; амбар у коме се може сместити до 350 м. центи кукуруза. Два плуга за орање, два плуга за загртање кукуруза и разног другог прибора, што је за економију потребно.

За ближе услове запитати код

М. Поповића и комп.

184 3—6 Београд.

Рабштерн Мор

НОВИ САД 95 14—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

КУЋА

код житне пијаце у Новом Саду

продаје се из слободне руке, под врло повољним условима. Упитати код администрације „Заставе“. 193 4—4

ОГЛАС

Од стране одбора Сомборске Српске Читаонице овим се објављује, да ће се просторије читаоничке гостионе издавати под најам, почињући са 1. новембром 1902. г. по нов. календару — **на једну или 3 године.** — Закупник полаже, четвртину закупне цене у име пишманлука (kötbér). Остали услови, под којима се поменуте просторије издају могу се сазнати код читаоничког перовође. — Досад је годишња кирија износила 2000 круна. — Писмене понуде примају се до 29. априла т. г., по новом календару, (до 10 часова пре подне) а истога дана у 11 часова пре подне одржаће се у просторијама читаоничиним јавна усмена дражба.

У Сомбору, 1. (14.) априла 1902. године.

ОДБОР

205 1 2 Сомборске Српске Читаонице.

БЕСПЛАТНО шаљемо свакоме наш

НАЈНОВИЈИ ВЕЛИКИ КАТАЛОГ

(ПОПИС СРПСКИХ КЊИГА и МУЗИКАЛИЈА

за 1902. год.

У КОЈЕМ ЈЕ НА ИЗБОРУ

1800 књига и музикалија

а дајемо на свима књигама и музикалијама

50% ПОПУСТА

у књигама нашег издања по сопственом избору — **или без попуста исте књиге, које купац изабере, дајемо увезане у леним платненим црвеним корицама.**

НОВИ САД, 1902.

СРПСКА КЊИЖАРА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

37 6—10

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.